

12. Агалакова Т.Б, Бакина О.Б. Концепт "любовь" в английском языковом пространстве [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://englishschool12.ru/publ/interesno_kazhdomu/interesno_kazhdomu/koncept_ljubov_v_anglijskom_jazykovom_prostranstve/57-1-0-4119.
13. Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы). - М.: Изд-во РУДН, 1997. – Режим доступа: <http://www.csu.ru/Lingvo/part4/lingvo/href6.html>
14. The American Heritage Dictionary of the English Language. - Houghton Mifflin Company, 1992. - Electronic version.
15. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. - In 2v. - V1. - Oxford UP, 1980.
16. The World Book Encyclopedia Dictionary / Ed. Clarence L. Barnhart. - Chicago etc., 1966.

Я.С. Бондарук

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: доктор філол. наук,

професор Т. Р. Кияк

Використання політкоректних одиниць у сучасному англомовному дискурсі

Сучасне мовознавство ставить перед собою і розв'язує багато актуальних проблем, серед яких співвідношення мови і культури займає вагоме місце. Мова є дзеркалом культури, в якому відображаються мораль, національний характер, цінності, традиції певного народу; саме тому існує потреба її вивчення у сукупності із зовнішньолінгвістичними факторами.

Динамічний розвиток суспільства сприяв культурним трансформаціям, саме тому на певному етапі виникла необхідність створення альтернативної термінології, яка б усувала **дискримінацію** щодо осіб за ознакою релігії, раси, статі, сексуальної орієнтації, етнічної приналежності або національності. Така термінологія отримала назву **політично коректної**, а її головним принципом стало прагнення уникати вживання лексем, образливих для представників тієї чи іншої соціальної групи, громадянські права яких обмежуються або не здійснюються у повному обсязі. Саме тому **метою** нашої роботи є дослідження проявів пейоративної та політкоректної лексики у сучасному англомовному дискурсі [2;10-11] .

Політична коректність – це добровільний суспільний кодекс поведінки, що стихійно склався на Заході, в першу чергу у Сполучених Штатах, з початку 60-х років. В його основі – вельми схвальне прагнення не образити, не зачепити почуттів людини, зберегти її гідність і гарний настрій. Це досягається через неприпустимість принизливих згадувань про фізичні або психічні вади третіх осіб, про їх расову, релігійну чи національну приналежність, дотримання рівності статей в громадському та приватному житті, заходи проти сексуальних утисків на роботі, а також неприпустимість презирства, принизливих висловлювань та агресивних нападок на адресу тих людей, які відносять себе до сексуальних меншин, якщо їх поведінка не виходить за межі закону [1;5] .

За влучним визначенням С.Г.Тер-Мінасової, “політична коректність мови виражається в прагненні знайти нові способи мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття і гідність індивіда, пригнічують його людські права звичною мовною нетактовністю і прямолінійністю” [4;385-386].

С. Трофімова вважає, що “політична коректність” з'явилася у зв'язку з виникненням ідеї культурного плюралізму і витікаючої звідси необхідності відповідно до нової ідеології пропорційно представляти твори літератури і мистецтва, досягнення суспільного і політичного життя, що відносяться до представників всіх етнічних і сексуальних меншин” [10;6].

Лінгвокультурний феномен політичної коректності виник в США наприкінці шістдесятих років XX століття. Розвиток цього явища був зумовлений лібералізацією суспільного устрою, появою нових тенденцій в житті суспільства та збереженням у мові одиниць, які мали дещо негативну конотацію стосовно цих змін. Так, чорне населення, було обурене расизмом англійської мови і почало вимагати її дерасилізації, а активісти жіночих рухів оголосили англійську мову сексистською. Боротьба за політичну коректність розпочалася в зв'язку з публічними виступами афроамериканців проти використання етнімічної назви “*black*” на позначення темношкірого населення США. Вимагаючи дерасилізації англійської мови, афроамериканці вказували на негативність конотацій слова “*black*” на противагу позитивності слова “*white*” (*black*

sheep, black market, blackmail; white dove, white lie, white man). На думку темношкірого населення країни, етнімічна назва “*black*” була дискримінаційною. Так, соціокультурна зумовленість мовного явища перетворилась у гостру політичну проблему, вирішення якої призвело до вагомих змін в усіх варіантах англійської мови [7;137-140].

Сучасне поняття політичної коректності з'явилося в 1970-80-х роках. В цей час ставало соціально прийнятним на Заході для жінок переслідували той стиль життя, якого зазвичай дотримувалися чоловіки, як, наприклад, прагнення стати головним менеджером чи виконавчим директором великої корпорації. Саме тому і виникло питання про те, що, англійська мова повинна змінити свої іменники чоловічого роду, як, наприклад, “*chairman-голова*” на більш загальні терміни, як, наприклад, “*chairperson*” [1;4] .

Явища нерівності спостерігаються як у сімейних, так і в суспільних стосунках, так і в ставленні до навколишнього світу. Приклади лексичних одиниць, що позначають сімейні стосунки, роблячи акцент на пригнічене становище жінки в шлюбі – *unpaid sex worker* (wife) – похідне від *sex worker* –(prostitute), *unwaged labour* (housework) [12;35].

Лінгвісти й соціологи неодноразово підкреслювали умовність поняття “політична коректність”, адже політично коректна лексика не завжди виникає з політичних причин і дані лексичні одиниці часто не є коректними з точки зору того, що вони бувають свідомо провокативними, порушують принцип ввічливості й толерантності, а, отже, можуть досліджуватись у межах конфліктного дискурсу. Політкоректні лексичні одиниці виникли як ввічливі евфемізми, що дозволяють уникати вживання слів на позначення фізичних чи психічних недоліків людини, дискримінації людини в суспільстві. Проте політкоректні лексичні одиниці трансформувалися. Деякі з них по-новому називають звичні явища й поняття, ставлять під сумнів традиційні явлення про людину, суспільство й місце людини в природі. Із цієї точки зору політкоректна лексика іноді наближається до дисфемізмів, хоча, на відміну від дисфемізмів, політкоректні лексичні одиниці рідко бувають грубими чи провокативними.

Взагалі у сучасному англійському дискурсі у більшості випадків

присутня політично коректна лексика, яка набула широкого поширення, визнана як загальноновживана та зафіксована в більшості тлумачних словників: *African American*, *Native American*, *police officer*, *firefighter*, *physically challenged*, *mentally challenged*. Деякі з цих слів і виразів, такі, як *Native American*, *Asian-American*, *firefighter* фактично витіснили варіанти, що використовувалися раніше *Indian* (у значенні ‘індіанець’), *oriental*, *fireman*, *the old (aged)*, але певна кількість вживаються разом з їх некоректними еквівалентами: *African American* і *Black*, *Latino* і *Hispanic*, *gay* і *homosexual*.

При дослідженні аспекту політкоректності в англomовному дискурсі варто згадати і про **пейоративну лексику**. Пейоративами називають лексичні одиниці, в структуру лексичного значення яких входить конотативний аспект (негативна емотивна сема), за допомогою якого виражається негативне ставлення мовця до адресата. Часто це може бути вульгарна, просторічна, жаргонна лексика. Сферою використання таких слів здебільшого є розмовно-побутова, в художній літературі та мас-медіа її вживають для відображення колориту мовлення героїв, для відтворення своєрідного сприйняття дійсності.

Суть застосування пейоративної лексики зводиться до того, що мовець (автор) дає нищівну оцінку не безпосередньо, а при допомозі достатньо обмеженого набору морфологічних і лексичних засобів, що легко впізнаються.

Наприклад, в американському варіанті англійської мови широко використовуються пейоративи для відображення негативного ставлення до певних народностей: “*beaner/spick/wetback*” – мексиканець, “*chinc/gook*” – китаєць, “*chink*” – азіат, “*coon/jigaboo/junglebunny/negro/nigaboo/nigga/nigger*” – афро-американець, “*cracker*” – кавказець, “*daggo/deggo/guido/wop*” – італієць, “*heeb/kike/kyke*” – єврей, “*jar*” – японець, “*kraut*” – німець, “*mick*” – ірландець, “*paki*” – пакистанець, “*pollock/poliak*” – поляк, “*ruski*” – росіянин.

Питання політкоректної та пейоративної лексики ще недостатньо досліджене вченими-лінгвістами на даному етапі, саме це обумовлює необхідність проведення наукової роботи у даному напрямку. У результаті нашого дослідження ми дізналися, що політкоректна лексика є важливим

інструментом для врегулювання непорозумінь; і перспективу подальшої роботи вбачаємо у вивченні політкоректних та пейоративних елементів у межах конфліктного дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Адлер Д. Боротьба проти політичної коректності // Америка. – 1994. – № 442. – С. 5 – 11.
2. Артюшкина Л.В. Семантический аспект эвфемистической лексики в современном английском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. — М., 2000.-18 с.
3. Арапова Н.С. Эвфемизмы // Языкознание. БЭС. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2000. – С. 590
4. Булыгина Т.В., Крылов С.А. Понятийные категории // Языкознание. БЭС. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2000. – С. 385 – 386.
5. Видлак С. Проблема эвфемизма на фоне теории языкового поля // Этимология 1965 – М.: Наука, 1967. – С. 267 – 286.
6. Горошко Е. Гендерна проблема в мовознавстві// Вступ до гендерної лінгвістики – Харків, 2001. – Ч. 1. – С. 508 – 543.
7. Гуманова Ю.Л. Политическая корректность как социокультурный процесс (на примере США): Дис. ... канд. социол. наук. –М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 1999. – 157 с.
8. Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры. – М.: Прогресс, 1985. – 451 с.
9. Енина Л.В. Речевая агрессия и речевая толерантность в средствах массовой информации. // www.inguk.ru/biblio/multi/2_enina.html.
10. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. – М.: “Высшая школа”, 1989. – 126 с.
11. Заботкина В.И. Прагматическая дифференциация новой английской лексики // Смысл и значение на синтаксическом и лексическом уровнях – Калининград, 1986. – С. 34 – 39.
12. Зацний Ю.А. Пахомова Т.О. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови.. Запоріжжя, 2001.. 242 с.

О.В. Бойчич

Хмельницький національний університет

Науковий керівник – старший викладач Дармороз Г.А

Особливості перекладу рекламного тексту з німецької мови на українську

Реклама на початку ХХІ століття вже перетворилася на окремий вид мистецтва. У ній поєднуються і живопис, і мистецтво слова, і музика тощо. «Рекламні акції» впливають на нас з екранів телевізорів, газетних шпальт та радіо. Реклама спрямована на сприйняття людей, створює суспільну